

Mitä vielä tarvitaan monimuotoisuuden tilan parantamiseksi luonnonhoidolla talousmetsissä?

Erityisasiantuntija, Pentti Linnamaa
LYMO, Biotalous yksikkö

Metsien luontokadon merkittävimmät tekijät

1. Vanhojen metsien ja kookkaiden, vanhojen puiden vähenemisen
2. Lahopuun määrän väheneminen
3. Metsien puulajisuhteiden muutokset

Luonnonhoito toimenpiteillä voidaan lisätä näitä tekijöitä talousmetsissä

- Taimikonhoito: varhaisperkaus ja taimikonharvennus
  - Säästetään suojatiheikköjä
  - Säilytetään sekapuustoisuus
  - Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet
  - Edistetään monimuotoisuutta pellon reunavyöhykkeellä
- Kasvatushakkuut: Turvataan monimuotoisuudelle tärkeät luontokohteet
  - Säästetään suojatiheikköjä
  - Säilytetään sekapuustoisuus
  - Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet
  - Turvataan erityiset lajiesiintymät
  - Jätetään säästöpuita ja säästöpuuryhmiä
  - Säästetään lahopuut
  - Tehdään tekopötkkelöitä

Uudistushakkuut (avohakkuu, siemenpuuhakkuu, suojuspuuhakkuu, kaistalehakkuu) ja metsän uudistaminen

- Turvataan monimuotoisuudelle tärkeät luontokohteet
- Säästetään suojatiheikköjä
- Jätetään säästöpuita ja säästöpuuryhmiä
- Säästetään lahopuut
- Tehdään tekopötkkelöitä
- Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet
- Jätetään soiden reunoille vaihettumisvyöhykkeet
- Edistetään monimuotoisuutta pellon reunavyöhykkeellä
- Turvataan erityiset lajiesiintymät
- Huolehditaan luonnonhoidosta maanmuokkauksessa
- Vesiensuojelu puunkorjuussa ja maanmuokkauksessa
- Istutustiheys ja sekapuustoisuus

Kulotukset:

Nykyään boreaalisella vyöhykkeellä Suomessa puuttuu luontainen palodynamiikka, mistä syystä paloriippuvaiset luontotyypit ovat harvinaistuneet ja lajit ovat harvinaistuneet.

Yhteiskunnan tuesta huolimatta kulotusmäärät ovat romahtaneet tällä vuosituhatvalla niin alhaiselle tasolle. 2000-luvulla metsäpalopinta-ala on pysynyt suuruusluokaltaan keskimäärin 500 hehtaarin molemmin puolin.

Tulevassa metsätalouden tukijärjestelmässä METKA:ssa kulotuksesta on tulossa oma työlajinsa, jolloin kulotustukea hakevat metsänomistajat ilman metsäkeskuksen hankehakua.

Ajankohtaisia: EU:n luonnon tilan parantamisen asetusesitys (Artikla 10)

- Pystyyn kuolleet puut
- Maahan kaatuneet kuolleet puut
- Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus
- Metsien kytkeytyneisyys
- Yleisten metsälintujen indeksi
- Orgaanisen hiilen määrä.

Monimetsä-hankkeen toimintatavoilla sekä kehittämisehdotukset käyttöön ottamalla voidaan lisätä luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä ominaispiirteitä ja edesauttaa kansallisten ja kansainvälisten sitoumusten saavuttamista.

Monimetsä-hankkeessa esiin nousseita näkökulmia ja haasteita

- Siitonen ym. (2020) toteuttivat tutkimuksen talousmetsien luonnonhoidosta vuosina 1995-2018 ja huomasivat, että luonnonhoidon laadun kokonaisarvio on ollut viime vuosina hyvä noin 70 %:ssa leimikoita, tarkoittaen että luonnonhoito on ollut metsäsertifioinnin ja metsänhoitosuosituksen mukaisella tasolla.
  - **Säästöpuuston tilavuus laski 2000-luvun alkuvuosista 2010-luvun alkuun. Vaikka lähivuosina säästöpuuiden lukumäärä on hiukan kasvanut on säästöpuuiden puukohtainen keskitilavuus pienentynyt.**
- Metsiin liittyvän keskustelun koettiin olevan nykyään polarisoitunutta, mutta se nähtiin kuitenkin myös tärkeänä asenneilmapiirin murroksessa sekä nostamalla luonnon monimuotoisuuden edistämistä talousmetsissä paremmin esille suurelle yleisölle ja metsänomistajien keskuudessa. **Samalla kynnyksellä luonnonhoidon teemojen keskustelemiseksi ammattilaisen ja metsänomistajan välillä oli madaltunut.**
  - **Kiinnostuksen lisääntymisestä huolimatta metsänomistajilla koettiin olevan vielä melko vähäisesti tietoa ja ymmärrystä siitä, miksi ja miten monimuotoisuutta voidaan turvata osana metsänhoidon toimenpiteitä.** Metsänomistajien halu vaikuttaa luonnonhoidon toteutusta koskevaan päätöksentekoon on ollut suuri, mutta luonnonhoidon keinovalikoima on aiemmin jäänyt tuntemattomaksi.
- **Luonnonhoitolenkit ovat toimineet hyvänä keskusteluareenana sekä vertaistukena ja kokemusten vaihtamisen paikkana niin metsänomistajien kuin lenkin vetäjien ja muiden osallistujien välillä**

Monimetsä-hankkeessa esiin nousseita näkökulmia ja haasteita

- **Osassa organisaatioita Monimetsä-henkinen toimintamalli**, jossa luonnonhoito kytkeytyy osaksi kaikkia metsätalouden eri prosesseja, **toteutui vain korkeammalla tasolla, tai jalkauttaminen toimihenkilöiden keskuuteen oli muutoin kesken.**
  - Varsinainen luonnonhoidosta keskusteleminen, metsässä toteutettavista luonnonhoitotoimenpiteistä sopiminen ja niiden toteuttaminen olivat vastaajien mielestä hyvin paljon ammattilaisesta ja organisaatiosta kiinni.
- Tietoa tarvitaan muun muassa luonnonhoidon keinovalikoimasta, perusteista ja ekologisesta merkityksestä. **Toimijoita tulisi myös kannustaa hyödyntämään kattavammin luonnonhoidon paikkatietoaineistoja oman työn tukena.**
  - Paikkatietoaineistojen hyödynnettävyyden on kuitenkin koettu olevan osittain kesken järjestelmien puutteellisten rajapintojen takia. Aineistojen hyödyntäminen on myös tunnistettu isoksi koulutustarpeeksi.
- **Taloudellisten näkökulmien koettiin jarruttavan sekä organisaatioiden että yksittäisten toimihenkilöiden tasolla luonnonhoidon hyvää toteutusta.**
  - Suurimpina ongelmina mainittiin organisaatioiden kiristyneet tulostavoitteet ja suunnitteluun käytettävän ajan resursoiminen joka on vähentänyt myös maastotyötä.
  - Kaikilla vastaajilla oli myös kokemuksia metsänomistajista, joita luonnonhoito ei ollut kiinnostanut tai jotka olivat suhtautuneet siihen negatiivisesti. **Myös sekä toimijoiden omissa että yhteistyötä tekevissä metsäorganisaatioissa koettiin olevan vielä luonnonhoidon jalkautumista hidastavaa asenneilmapiiriä.**

Tarpeellisia toimenpiteitä

- Metsänomistajien kiinnostukseen vastaamiseksi sekä 600 000 metsänomistajan tavoittamiseksi **tulisi luonnonhoidosta tarjota tietoa, opastusta ja neuvontaa kasvavissa määrin Monimetsä-hankkeen jälkeenkin.**
- Luonnonhoidosta keskusteleminen ja luonnonhoitotoimien toteuttaminen tulisi kasvissa määrin nähdä parempana asiakaspalveluna erilaisille metsänomistajille.
- **Lisätään** urakoitsijoiden, käytännön työntekijöiden sekä työnjohdon **toimintakykyä sekä osaamista luonnonhoidon paikkatiedon hyödyntämisessä asiakaslähtöisenä toimenpiteenä.** Esim. Monimetsä haastatteluissa esiin nousut karttapalvelu.
- Luonnonhoidon kustannustehokkuuden parantamiseksi tulisi **kuvioiden metsäsuunnitelmissa huomioida mahdollisuuksien mukaan vierekkäiset kuviot ja erityispiirteitä maisematasolla.**
- **Yrityksien tulisi mahdollistaa ja kannustaa henkilökuntaansa luonnonhoitotoimenpiteiden laadukkaaseen suunnitteluun,** vaikka taloudelliset näkökulmat lyhyellä aikavälillä voisivat muodostua kustannuksiksi.
- Luonnonhoidon toteutumisesta on mitattu pääasiassa avohakkuiden ja luontaisen uudistumisen hakkuissa, mutta **toimenpiteitä olisi tärkeää toteuttaa laadukkaasti kaikissa metsän kehitysvaiheissa ja toimenpiteissä,** esimerkiksi olemassa olevan lahopuuston säästämiseksi.

Monimetsä-hankkeen osallistujan kommentti

”Haluan nostaa esiin, että asenteet on menneet parempaan. Asiat menee hitaasti eteenpäin, pitäisi mennä paljon nopeammin, mutta suunta on oikea.”

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment